

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

Lärarledd undervisning i fokus

En djupdykning i svenska lärosätens respons på
Januariavtalets förslag

Namn David Ahnstedt

Program Ämneslärarprogrammet i gymnasiet, samhällskunskap

Uppsats/Examensarbete: 15 hp
Kurs: LGSH1A
Nivå: Avancerad nivå
Termin/år: VT2023
Handledare: Ann-Kristin Jonasson
Examinator: xx
Kod: xx (Delas ut av kursansvarig institution)

Nyckelord: Lärarledd undervisning, högre utbildning, politisk implementering

Abstract: This study investigates how Swedish higher education institutions argued for and positioned themselves regarding the proposal for increased teacher-led instruction within the framework of the January Agreement. Despite the acknowledged importance of teacher-led instruction for successful schooling, the Swedish Teachers' Union has reported that approximately 70% of students in teacher education programs receives eight or fewer hours of teacher-led instruction per week. Drawing upon resistance theory, institutional theory and academic capitalism, this study analyzes the responses from higher education institutions to enhance understanding of higher education reforms in Sweden. The findings contribute to the discourse surrounding the implementation of political proposals within public administration and emphasize the significance of improving the quality of teacher education for the future of educators, the Swedish school system, and their collective trajectory.

1 Innehåll

1	Innehåll.....	1
1	Inledning	2
1.1	Syfte.....	3
2	Teori och tidigare forskning.....	5
2.1	Motstånd till förändring	5
2.2	Akademisk kapitalism	6
2.3	Institutionell autonomi.....	7
2.4	Analysram.....	9
3	Frågeställningar	10
4	Metod och material	11
4.1	Innehållsanalys som metod.....	11
4.2	Urval och material	12
4.2.1	Urval.....	12
4.2.2	Material.....	13
4.3	Tillvägagångssätt	14
4.4	Validitet och reliabilitet	15
5	Resultat och analys.....	17
5.1	Hänvisning till resurser	17
5.2	Hänvisning till autonomi	19
5.3	Fortsatt analys	20
5.3.1	Besvär eller förlust av frihet, upplevd brist på resurser, vikten av hur förändringsåtgärden presenteras	21
5.3.2	Akademisk kapitalism	22
6	Slutsatser och diskussion	24
6.1	Slutsatser utifrån frågeställningar	24
6.2	Diskussion.....	24
7	Vidare forskning.....	26
8	Referenser	27
8.1	Böcker, artiklar, hemsidor	27
8.2	Remissyttranden	31

1 Inledning

Lärlädd undervisning är en av nycklarna till framgångsrik skolundervisning (Wubbles et. al. 2012). Författarna skriver att detta inte endast gäller för lägre åldrar, utan även spelar roll för högre utbildning: de interpersonella mötena mellan lärare och student är viktiga för inläringen. Trots detta, rapporterar Lärarnas Riksförbund (2016), att ca 70% av studenterna på Sveriges lärarutbildningar får åtta eller färre lärlädda undervisningstimmar i veckan. De som får minst får cirka 5 timmar undervisning. Det innebär att 35 timmar är avsatt till egen studietid. Siffrorna bör jämföras med andra professionsutbildningar, till exempel läkarutbildningen, där den lärlädda undervisningen ligger i genomsnitt på 25 timmar i veckan (Göteborgs Universitet 2017).

Kvaliteten på lärarutbildningen har intresserat svenska politiker sedan länge. Utbildningen har reformerats i genomsnitt var tionde år sedan 1945 (Stenlås 2009). Ett av de senaste reformförslagen fanns med i Januariavtalet som antogs januari 2019. I Januariavtalet stod det uttryckligen, bland andra åtgärder, att den lärlädda undervisningen på lärarutbildningarna i Sverige ska utökas, för att höja kvalitén på utbildningen (Socialdemokraterna 2023).

Diskursen gällande implementering av politiska förslag i förvaltningar är bred (se till exempel Rothstein 1987; Ahlbäck Öberg & Rothstein 2014; Vedung 2016; Dahlström 2018). När det kommer till hur svenska lärosäten ställer sig till förändringar och reformförslag, och hur de argumenterar kring dessa, är forskningen dock bristande, om ens befintlig. Uppsatsen tar sig an att utöka forskningen kring förändring av högre utbildning, eftersom högre utbildning har spelat och spelar en avgörande roll för hur det svenska samhället utvecklas.

Svenska lärosäten är förvaltningar, simultant är de självständiga. De beskrivs av Riksrevisionen (2012) som institutioner med hög grad av autonomi, där självständigheten är avgörande för att bibehålla en oberoende forskning. När de ska förändras krävs att lärosätena själva tar beslutet. Det är viktigt att belysa hur de autonoma lärosätena kan argumentera, eftersom de är förvaltningar som utgår från staten och de demokratiskt folkvalda politikerna. För att säkerhetsställa demokratin krävs insyn.

Ett sätt att studera hur svenska lärosätena ställer sig till politiska förändringsförslag är att titta på Januariavtalets förslag om att utöka den lärlädda undervisningen. Detta förslag gick ut på

remiss till alla lärosätena och de, i sin tur, besvarade den. I uppsatsen studeras hur svenska lärosäten argumenterade kring detta specifika politiska förslag, för att öka förståelsen för förändring av högre utbildning i Sverige. Denna specifika fråga är också yrkesrelevant, då kvaliteten på lärarutbildningen är avgörande för lärarna, den svenska skolan och deras gemensamma framtid.

Sveriges lärosäten tilldelas årliga resurser från regeringen för att kunna tillgodose högre utbildning och undervisning. Med dessa resurser har lärosätena fritt spelrum att resursfördela på det sätt som anses vara mest lämpligt. Alla studenter är indelade i olika utbildningsområden utefter deras utbildning, och det är lärosätena själva som avgör vilka utbildningar som hör till vilka områden. Stora delar av lärarutbildningen ligger inom området med allra lägst ersättning, som brukar förkortas HJST (Utbildningsdepartementet 2021). Enligt departementet höjdes dock ersättningen mellan 2015 och 2020, och regeringen hänvisade vid införandet att den höjda ersättningen bland annat skulle gå till att införa fler lärarledda timmar på lärarutbildningen.

Riksrevisionen (2012) menar att det existerar brister inom lärosätena, gällande uppföljning av resurser som lärosäten tar del av från riksdag och regering. Januaripartierna, 2019, ville således erfordra lärosätena att införa fler lärarledda timmar, eftersom det framkommit att de tilldelade resurserna framför allt använts till att utöka den lärarledda tiden i mindre grupper och andra kvalitetshöjande åtgärder som ej specificerades (Utbildningsdepartementet 2021).

Januariavtalet upplöstes juli 2021 (Bjereld, Garne & Hinnfors 2022), men partierna hann innan dess, som nämnt, skicka en remiss till Sveriges lärosäten med de förslag de förberett i avtalet. Remissvaren (mer specifikt avsnittet om lärarledd undervisning) som regeringen fick tillbaka, ska i den här uppsatsen analyseras. Detta görs utifrån motståndsteori, akademisk kapitalism samt institutionell teori.

1.1 Syfte

Syftet med uppsatsen är att analysera, utifrån ovannämnda teorier, de argument som Sveriges lärosäten använt för att argumentera kring Januaripartiernas reformförslag på att öka den

lärarledda undervisningen. Detta görs för att det är viktigt med förståelse för förvaltningsförändring, och forskningen om svenska lärosäten är idag bristande.

2 Teori och tidigare forskning

Den forskning som har funnits och som presenteras nedan, är av internationell karaktär och redogör för uppsatsens teorier och hur de tidigare använts kring universitetsforskning.

Uppsatsens teorier integreras således med tidigare forskning och de presenteras i tre olika avsnitt. En analysram kommer att följa denna del, för att förklara mer ingående hur teorierna används i uppsatsen.

2.1 Motstånd till förändring

Motstånd till förändring är en teori som används för att förklara olika typer av motstånd mot förändringar, ofta med motstånd inom organisationer som utgångspunkt. Teorin hävdar i grunden att de flesta förändringar inom organisationer avstryks på grund av ett motstånd mot förändringar. Enligt Zaltman & Duncan (1977) är alla former av motstånd som försöker bibehålla status quo, alltså ursprungsläget, när något försöker förändra status quo, ett tecken på teorin. Dent & Goldberg (1999) menar å andra sidan att individen inte nödvändigtvis uttrycker ett motstånd mot förändring i allmänhet, utan att det snarare handlar om individuella faktorer som individen inte vill ge upp, vilket kan vara status, lön eller bekvämlighet. Det kan ofta vara svårt att veta de exakta grunderna till förändringsmotstånd, men nödvändigt för en förändringsagent att klargöra för att kunna skapa förändring (Yılmaz & Kılıçoğlu 2013).

Vas & Lejeune (2004) använder sig av motståndsteorin för att analysera attityderna kring införandet av Bologna-reformen, ett förslag som hade som mål att reformera högskolor och universitet så att utbildningar och examina blir jämförbara mellan länder. Målet var att skapa större rörlighet för studenter och lärare (Bolognaprocessen, u.å.). Utifrån semistrukturerade intervjuer har Vas & Lejeune (2004) intervjuat 38 professorer om hur de ställer sig till de omfattande reformåtgärder som de ställts inför. Textförfattarna (2004) ger flera faktorer som kan ligga till grund för organisatoriskt motstånd. Nedan listas två av dessa faktorer, kompletterat med ett par från Yılmaz & Kılıçoğlu (2013). De utvalda faktorerna är betydelsefulla eftersom de är tänkbara förklaringsmodeller till varför de svenska lärosätena argumenterar som de gör, angående utökad lärarledd undervisningstid

1. *Besvär eller förlust av frihet.* När förändringar uppfattas som besvärliga och som att de minskar handlingsfriheten genom ökad kontroll, kan organisationens medlemmar motstå förändringsimplementeringarna.
2. *Begränsade resurser.* Organisationer som inte har tillgängliga resurser föredrar att bibehålla sin nuvarande situation eftersom förändring kräver resurser som kapital och människor med lämpliga färdigheter och tid. Otillräckliga resurser kan leda till att önskade förändringar överges.
3. *Upplevd brist på resurser.* Ett motstånd kan skapas mot förändringar, inte nödvändigtvis på grund av begränsade resurser som nämndes ovan, utan för att det upplevs som att det fattas resurser.
4. *Vikten av hur en förändringsåtgärd presenteras.* Vas & Lejeunes (2004) resultat pekar på att det är lika viktigt hur förändringen presenteras eller hur den uppfattas, som vilken typ av förändring det handlar om.

2.2 Akademisk kapitalism

Termen akademisk kapitalism myntades av Slaughter & Leslie (1997) och syftar till kommersialiseringen av högre utbildning. När den myntades gjordes det med USA:s lärosäten som utgångspunkt men idag används den för att förklara lärosätens situation över hela världen (Kauppinen 2012; Kauppinen 2014; Schulze-Cleven & Olson 2017).

Slaughter & Rhoades (2004) menar att teorin i grunden försöker förklara hur högskolor och universitet mer och mer interagerar med den nya marknaden som uppstått. Slaughter & Leslie (1997) menar att marknadsens inflytande i samhället har, sedan dess begynnelse, alltmer kommit att påverka USA:s lärosäten för högre utbildning. Lärosätena blev alltmer lika företag, som behövde generera resurser till sig själva. Högre utbildningar kom att fokusera på att få in pengar genom exempelvis patent, olika typer av bidrag för forskning eller genom att locka fler studenter (till följd av elevpeng). Slaughter & Leslie (1997) menar att akademisk kapitalism har blivit mer vanligt idag, då det går att se en nedgång av statliga bidrag till lärosäten, en större konkurrens bland universitet (bland annat för att fler och fler utvecklas) och det finns också ett större fokus på entreprenörskap och innovation. Ett större fokus läggs för många högskolor och universitet på den försatta forskningen, eftersom det är resursgivande.

Slaughter & Leslie (2001) beskriver de förändringar som går att se utifrån den akademiska kapitalismen. Organisatoriska förändringar är tydliga, även utökning av avdelningar på lärosätena, samt nedstängning av andra. Allokeringen av resurser ser annorlunda ut, till exempel ses en stor förändring inom personal och hur deras arbete ser ut. Deras arbetsbörda har ökat, samtidigt som fokus har skiftat från undervisning till ytterligare forskning. Akademisk kapitalism förklarar att omstruktureringar har varit en del av universitets- och forskarvärlden sedan 20–30 år tillbaka i tiden och att till exempel undervisningstid är en av de praktiker som sett en nedgång som konsekvens.

Kauppinen & Kaidesojas (2014) studie beskriver hur författarna ser flera tendenser av att Finland präglas av akademisk kapitalism. Utöver kommersialiseringen av forskning, ses förändringar inom de institutionella förhållandena, exempelvis undervisning och administration, samt minskad status för samhällsvetenskaper och humaniora. Deras studie omnämns i denna uppsats eftersom det är ett nordiskt land med många likheter till Sverige.

I den här uppsatsen används akademisk kapitalism utifrån de resursallokeringsförändringar visats på i tidigare studier och som haft minskad undervisning som konsekvens. Präglas svenska lärosätens argumentation kring ökad lärarledd undervisning av allokeringförändringar?

2.3 Institutionell autonomi

Anderson & Jonson (1998, s. 8) beskriver den institutionella autonomin som ”the freedom of an institution to run its own affairs without direction or influence from any level of government”. Enligt Berdahl (1990) kan begreppet institutionell autonomi förklaras utifrån två olika definitioner, substantiell autonomi och handlande autonomi. Den förre innebär att institutionen själv innehar makten att bestämma sina mål och inriktningar. Den senare beskriver hur och med vilka medel som dessa mål ska nås. Berdahl (1990) applicerar själv begreppet på universitetsvärlden, i hans fall universitet i Storbritannien. Även Tapper & Salter (1995) beskriver institutionell autonomi utifrån ett universitetsperspektiv.

Askling, Bauer & Marton (1999) har analyserat sex svenska universitet och hur de förhåller sig till den självreglering som kommit att bli allt vanligare både internationellt och i Sverige. Textförfattarna har analyserat dokument, statistik och semi-strukturerade intervjuer och utgått

från tre olika nivåer: staten, lärosätena och individerna, däribland den akademiska gemenskapen. Deras mål var att analysera hur de sex svenska lärosätena förhåller sig till det förändrade landskapet gällande kontroll och autonomi. Askling et. al. (1999) relaterar termen självreglering med teorin institutionell autonomi, en teori de tar avstamp i utifrån bland annat Berdahl (1990).

Texten presenterar en kort historisk överblick av hur Sveriges lärosätena, som förr kontrollerats av staten, övergått till autonoma institutioner som i stället tillses av staten. Svenska lärosäten har nu fått ett spelrum, ett regelverk, att arbeta inom på egen hand. Hur staten övervakar sker genom utvärderingar; en post-kontroll, om så vill (Askling et. al., 1999). I och med reformen, stadgades även ett resursallokeringsystem, för vilka områden som skulle ges hur mycket resurser. Författarna nämner även att ett system för kvalitetskontroll lades fram, men att det blev hårt kritiserat och drogs således senare tillbaka. Texten nämner inte av vilka det kritiserades.

Vad autonomin kom att betyda var att varje lärosäte och de som bestämmer över den kom att inneha en mycket större frihet, men också ett mycket större ansvar. Konsekvensen var att en stor arbetsbörda lades på lärosätena. Askling et. al. (1999) skriver att det stora ansvaret innefattar finansiellt risktagande, att lärosätena får mindre pengar från staten och en tävling kom att skymtas, där lärosätena emellan tävlar om de "bästa studenterna". Ovanpå detta ökade förväntan på effektivitet och kvalitet, med fler arbetsuppgifter och fler utvärderingar.

Askling et. al. (1999) menar att de ovan nämnda konsekvenserna, tillsammans med det nya resursallokeringsystemet och ett ökande antal studenter, har haft stor påverkan på arbetsvillkoren och arbetsbördan för alla anställda på svenska lärosäten. Mer energi och tankemöda kom att krävas för undervisning och examinationer, utöver den redan viktiga forskningen och de administrativa uppgifterna.

I den här uppsatsen tas beskrivningen av institutionell autonomi, utifrån substantiell och handlade autonomi, vara på. I vilken utsträckning präglas lärosätenas argumentation av dessa faktorer?

2.4 Analysram

Utifrån den tidigare forskningen samt de förevisade teorierna presenteras här ett analytiskt ramverk. Ramverket sammanförs utifrån relevanta teorier och tidigare forskning och används för att spåra de argument som framkommer i lärosätenas remissvar till regeringen gällande ökad lärarledd undervisning. Ur teorierna tas specifika delar som ansetts vara av relevans för denna uppsats. Dessa används för att analysera begrepp som operationaliseras i metodavsnittet.

Ur teorin motstånd mot förändring:

- Besvär eller förlust av frihet
- Begränsade resurser
- Upplevd brist på resurser
- Hur förändringsåtgärden presenterats

Ur teorin akademisk kapitalism:

- Begränsade resurser på grund allokeringsförändringar

Ur teorin institutionell autonomi:

- Substantiell autonomi
- Handlande autonomi

3 Frågeställningar

I vilken utsträckning uppträder och används argument präglade av analysramens del:

- a. motstånd mot förändring?
- b. akademisk kapitalism?
- c. institutionell autonomi?

4 Metod och material

Följande del presenterar först uppsatsens metod, vilket är innehållsanalys. Avsnittet beskriver sedan urvalet, materialet, genomförande och avslutas med validitet och reliabilitet.

4.1 Innehållsanalys som metod

För att kunna besvara forskningsfrågor menar Boréus & Bergström (2018) att ett eller flera metodologiska verktyg krävs. Valt metodologiskt verktyg för denna uppsats är innehållsanalys, eftersom det ansågs mest lämpligt för att återspegla syftet med uppsatsen, samt för att kunna besvara uppsatsens frågeställningar. Boréus & Bergström (2018, s. 50) menar att innehållsanalysen fungerar väl när ”syftet är att systematiskt bryta ner och kategorisera delar av textinnehåll för att besvara bestämda forskningsfrågor”. Författarna beskriver att två olika typer av innehållsanalys ofta presenteras, den kvalitativa och den kvantitativa. Skillnaden mellan den kvalitativa och den kvantitativa är att den senare ofta placerar räknande och mätandet i centrum, medan om dessa praktiker är underordnade är det oftast en kvalitativ analys som bör användas. I detta fall var inte mätande och räknande väsentligt, utan innehållet var centralt, och därför valdes kvalitativ innehållsanalys.

Esaiasson et al. (2017) menar att innehållsanalysen är relevant när väsentligt innehåll ur en text ska framhävas och analyseras. Frågor till texten kan vara: vilka är argumenten? På vilka sätt kan de förstås? Författarna skriver att det framför allt finns två textanalytiska frågeställningar: att systematisera eller att kritiskt granska. Om den systematiserande analysen skriver Esaiasson et al. (2017, s. 211) att fokus ligger på att ”klargöra tankestrukturen”. Boréus & Bergström (2018, s. 51–52) skriver att innehållsanalysen är ”lämplig för att finna mönster i större material...”. Eftersom uppsatsens syfte både är att klargöra tankestrukturer och att hitta mönster rymmer innehållsanalysen väl.

För att utföra en innehållsanalys menar Boréus & Bergström (2018) att det är nödvändigt att konstruera ett analysinstrument. Vid manuella analyser brukar detta instrument vara ett kodschema. Kodschemat anger vad som letas efter i ett textmaterial och vad som ska noteras, med andra ord vad som är relevant för studien som utförs. Vad som är relevant beror på uppsatsens syfte och frågeställningar. Det som bestäms vara relevant, som letas efter och

noteras i textmaterialet, kallas för kodningsenheter. Efter att kodningsenheten har bestämts behöver en analysenhet väljas. Analysenheten är enheten där kodningsenheten på något sätt noteras. Det färdigställda analysinstrumentet bör, enligt Boréus & Bergström (2018), sedan testas, dels för att förstå hur det fungerar, dels att den fungerar, till exempel att instrumentet är konsekvent. Operationaliseringen av kodningsenheterna beskrivs under avsnittet tillvägagångssätt.

4.2 Urval och material

4.2.1 Urval

Esaiasson et al. (2017) skriver att “som i alla urvalssituationer är det optimala att analysera allt relevant material” (s. 220). I många fall är detta dock inte möjligt, på grund av tid och/eller resurser. Det som är risken med att exkludera relevant och existerande material är att risken finns att något väsentligt missas.

I fallet för den här uppsatsen så fanns det 24 stycken remissvar från Sveriges lärosäten att hämta från regeringens hemsida. På sin hemsida ger regeringen ett kort informationsanslag om vad som gäller för remisser. De skriver:

”Innan regeringen tar ställning till ett förslag skickas det på remiss till berörda myndigheter, organisationer, kommuner och andra intressenter. Regeringen vill veta vad de som berörs tycker och vilket stöd som förslaget har. Även allmänheten har rätt att lämna synpunkter. På webbplatsen publiceras svar från de som har ombetts att svara. Alla svar och yttranden med anledning av remissen finns med i underlaget för de beslut som följer efter remissen.” (Regeringskansliet 2023).

I denna uppsats har ett totalurval gjorts. Eftersom alla svar kommer att analyseras, kan generella slutsatser dras för hur lärosäten i Sverige argumenterar gällande just denna fråga. Uppsatsen gör således det Esaiasson et al. (2017) menar är optimalt, genom att analysera allt relevant material.

4.2.2 Material

Det material som används för denna uppsats är hämtat från regeringens hemsida som har rubriken ”Remiss av promemorian Ökad kvalitet i lärarutbildningen och fler lärare i skolan”. Materialet som används här är universitetens och högskolornas remissvar på regeringens remiss. Majoriteten av lärosätena ger detaljerade svar och kommentarer på det som remissen innehöll. Vad som är mest relevant i denna uppsats är punkten om införandet av ökad lärarledd undervisning. Alla lärosäten, bortsett från ett (Gymnastik- och idrottshögskolan), som analyseras i denna uppsats ger sin syn på regeringens krav på att införa fler och följa upp sin lärarledda undervisning i lärarutbildningen. Det totalurval som används är

- Chalmers tekniska högskola
- Högskolan Dalarna
- Gymnastik- och idrottshögskolan
- Göteborgs universitet
- Högskolan i Borås
- Högskolan i Gävle
- Högskolan i Halmstad
- Högskolan i Kristianstad
- Högskolan väst
- Karlstads universitet
- Kungliga Musikhögskolan i Stockholm
- Kungliga tekniska högskolan
- Linköpings universitet
- Linnéuniversitet
- Luleå tekniska universitet
- Lunds universitet
- Malmö universitet
- Mittuniversitet
- Mälardalens högskola
- Stiftelsen Högskolan i Jönköping
- Stockholms universitet
- Södertörns högskola

- Uppsala universitet
- Örebro universitet

4.3 Tillvägagångssätt

Ur materialet ville jag finna hur lärosätena argumenterade kring frågan om ökad lärarledd undervisning. Kodningsenheten blev således ”lärarledd undervisning”. Först gjorde jag några provsökningar och märkte att flera lärosäten givit den lärarledda undervisningen en egen rubrik, vilket underlättade. De remissvar som inte innehöll en specifik rubrik för den aktuella frågan, hade i stället ett begränsat stycke som avhandlade frågan.

Jag sökte i alla remissvar efter enheten och fann hos alla lärosäten, förutom ett, att det fanns meningar och stycken som avsåg den ”lärarledda undervisningen”. Jag läste alla dessa formuleringar noggrant och kopierade samtidigt alla stycken och klistrade in ett dokument, min analysenhet, för respektive lärosäte.

När alla svar som hade med lärarledd undervisning att göra läste jag svaren för varje lärosäte igen. Utifrån min analysram, som behandlar motstånd mot förändringar, akademisk kapitalism, samt institutionell autonomi, delade jag snart in lärosätenas argument i två delar: resurser och autonomi.

Gällande hänvisning till resurser så inkluderades alla formuleringar som på olika sätt argumenterade utifrån resurser. Följande formuleringar har innefattats: ordet resurser, men även ordval som resursunderskott, resursförstärkningar, synonymer till resurser så som ”medel” och ”tillskott av anslag”. Även hänvisning till att ersättningsbeloppen för utbildningsområdet utbildning måste förstärkas har inkluderats inom vad som kom att kallas för ”hänvisning till resurser”. Eftersom det är svårt att säkerställa om argumenten kring resurser är reella eller upplevda, har ingen skillnad på dessa gjorts. Detta berörs vidare i analys- och diskussionsavsnitten.

Gällande hänvisning till autonomi har alla skrivningar som på olika sätt uttryckt att lärosätenas autonomi är central i frågan och bör beaktas, inkluderats. Dessa argument har uttryckts på olika sätt. Utöver formuleringar som direkt uttryckt ordet autonomi så har formuleringar som att förslaget skulle öka ”detaljstyrningen” eller ”centralstyrning”

inkluderats, eftersom dessa skrivningar har tolkats stå i motpol till lärosätenas autonomi och har använts med negativ betoning. Jag har även inkluderat skrivningar som ”utbildningens utformning är i grunden högskolepedagogisk...” och ”... förslaget (tolkas) som ett underkännande av lärosätenas förmåga att själva fatta välgrundade beslut...” (egen parentes). Dessa två senare formuleringar har av mig tolkats indirekt hänvisa till lärosätenas autonomi.

4.4 Validitet och reliabilitet

Beroende på vilket metodologiskt verktyg som väljs kan en lägre eller högre grad av validitet nås (Boréus & Bergström 2018). Validitet kan, enligt Esaiasson et. al. (2017), väldigt enkelt beskrivas genom formuleringen: att mäta det som avses mäta. I den här studien har syftet varit att analysera textmaterial med argument, gällande frågan om utökad lärarledd undervisning på lärarutbildningen, från svenska lärosäten. Som nämnt valdes innehållsanalysen, eftersom det vid genomförandet ansågs mäta det som avsetts att mätas, på mest lämpligt sätt.

Validiteten avgörs, utöver att mäta det som avses mäta, även vid val av material (Boréus & Bergström 2018). För att besvara hur lärosätena argumenterar kring frågan om utökad lärarledd undervisning var det naturligt att materialet för denna studie är de remissvar som kommer från lärosätena och som är svar på regeringens förslag på att utöka den lärarledda undervisningen. Att jag sedan hämtat stycken och meningar gällande lärarledd undervisning ur remissvaren är att koncentrera materialet till mina frågeställningar och ett måste för uppsatsens genomförande. Den operationalisering av begrepp och material som har gjorts är således viktig för validiteten i denna uppsats. Tid hade ej funnits att läsa alla remissvar i sin helhet.

När material samlas in och används, oavsett vilken typ av material det handlar om, bör källorna till materialet bedömas (Esaiasson et. al. 2017). I fallet för den här studien är materialet hämtat från Regeringskansliets hemsida. Textinnehållet, som är remissvar, är skrivna av svenska lärosäten, med namngivna personer som är ansvariga för den skrivna texten.

Gällande validitet, finns det ett närliggande begrepp som brukar hänvisas till i samband med validitetsdiskussionen: reliabilitet. Om validiteten betyder att det som avses mätas faktiskt mäts, så handlar reliabiliteten om frånvaron av slumpmässiga eller osystematiska fel

(Esaiasson et. al. 2017). Det handlar alltså om att mäta det som avses mätas och att denna mätning görs så noggrann som möjligt (Boréus & Bergström 2018). Efterföljs dessa tumregler kan en hög intersubjektivitet nås, vilket innebär att olika personer skulle kunna utföra samma studie och komma fram till samma resultat. Ett närliggande begrepp till intersubjektiviteten är intrasubjektiviteten, som betyder att samma person som utfört den första studien kan göra om samma studie vid en annan tidpunkt och få identiskt resultat. Här spelar återigen operationaliseringen av begrepp och material roll, för både reliabilitet och validitet.

Det som skulle kunna få denna studies resultat att ändras är till exempel om det tillkommer fler remissvar än de som idag ligger uppe på Regeringskansliets hemsida. Detta upplevs dock icke sannolikt eftersom frågan är avslutad och för den dåvarande regeringen slutdiskuterad. Används samma material bör samma resultat med största sannolikhet uppnås, så länge inte tolkningen för vad som räknas som resurser och autonomi skiljer sig avsevärt. Gällande analysen är den svårare att uttala sig kring, eftersom det är hypoteser från mitt håll och andra teorier för analys säkerligen hade kunnat användas.

Som avslutning på detta avsnitt kan det vara viktigt att nämna det faktum att materialet som använts i denna uppsats endast är av skriftlig karaktär, närmare bestämt remissvar som skrivits fram med regeringen som mottagare. Utöver detta har det funnits en vetskap om att materialet kommer vara offentliga handlingar. Det kan tänkas att intervju som metod, med garanterad anonymitet, hade givit andra typer av svar.

5 Resultat och analys

Detta avsnitt presenterar resultaten av innehållsanalysen. 24 remissvar, på regeringens remiss om att den ”lärarledda tiden ska öka och följas upp” (Utbildningsdepartementet 2021, s. 80), har analyserats. Två tydliga teman har framkommit, dessa är hänvisning till resurser och hänvisning till autonomi. Först presenteras argumenten om resurser, sedan de om autonomi. Citat och exempel presenteras utifrån remissvaren, för att visa på de två teman som har funnits.

5.1 Hänvisning till resurser

Det första exemplet som har med hänvisning till resurser att göra är hämtat från Högskolan i Gävle. De belyser det faktum att stora delar av lärarutbildningen ligger inom området samhällsvetenskap och humaniora, det som i inledningen benämndes som HJST. De menar att regeringen gör en orättvis jämförelse mellan utbildningar, när de förväntar sig att Gävles lärarutbildning ska kunna tillgodose fler lärarledda timmar när området har så låg ersättningsnivå. De skriver:

I promemorian jämförs antal lärarledda timmar för lärarstudenter med antal lärarledda timmar för studenter inom naturvetenskap, teknik, medicin m.m. Att en sådan jämförelse utfaller till lärarstudenternas nackdel är ingen överraskning då de flesta i lärarutbildningen studerar ämnen inom samhällsvetenskap och humaniora, ämnen som har en lägre resurstilldelning. (Högskolan i Gävle 2021, s. 3–4)

Även om Högskolan i Gävle inte uttryckligen skrivit att de har för stor brist på resurser för att tillgodose fler lärarledda timmar, så hänvisar de i någon mån till att förslaget är svårt att genomföra på grund av ersättning från regeringen. Gävle är inte ensamt om att komma med denna synpunkt, ett annat lärosäte är Kungliga Tekniska Högskolan, som skriver följande: ”KTH anser att ersättningsbeloppen för området undervisning, som avser lärarutbildning, behöver ses över och förstärkas för att åstadkomma en kvalitetshöjning av utbildningen.” (Kungliga Tekniska Högskolan 2021, s. 2). KTH skriver kvalitetshöjning vilket kan vara diffust, men citatet är hämtat från deras avsnitt om ökad lärarledd undervisning och kvalitetshöjning bör alltså tolkas avse detta.

Med de ovanstående formuleringarna pekar lärosätena på en oförmåga att kunna förändra den lärarledda undervisningen utifrån den aktuella ersättningen som ges för utbildningsområdet. Dessa argument, samt efterföljande, kan ses som tecken på motståndsteorin. Teorin hävdade att en organisation kan göra motstånd mot förändringar på grund av bristande resurser. Lärosätena ger tydliga indikationer av detta, även om de inte direkt skriver ut att de har bristande resurser. Linköpings universitet är ett annat exempel, de beskriver problemet rakt på sak: ”Det grundläggande problemet är att för lite medel tilldelas lärarutbildning och detta löses inte genom att man mäter lärarledd undervisningstid.” (Linköpings Universitet 2021, s. 6).

Linnéuniversitetet beskriver syftet med förslaget om ökad lärarledd undervisning som något positivt, en beskrivning som återkommer hos de flesta lärosätena. Men även om de tycker att utökad lärarledd undervisning vore något positivt, så ser de förslaget som svår genomförbart. Linnéuniversitetet skriver: ”Det är vällovt att ytterligare öka antalet lärarledda timmar i lärarutbildningen. Men för det krävs fler lärarutbildare och resursförstärkningar” (Linnéuniversitet 2021, s. 5).

Stockholms konstnärliga högskola hänvisar återigen till ersättningen för utbildningsområdet. Enligt dem är undervisningstiden helt beroende av ersättningen. Hade ersättningen ökat hade den lärarledda undervisningen ökat, enligt dem. De skriver: ”SKH konstaterar att det finns ett tydligt samband mellan ersättningsnivån för utbildningsområdena som tillämpas inom lärarutbildningen och omfattningen av undervisningstiden” (Stockholms konstnärliga högskola 2021, s. 3).

Luleå tekniska universitet menar att det vore orimligt att med befintliga resurser öka den lärarledda undervisningen, eftersom det skulle innebära att andra utbildningar skulle behöva stryka på foten. De menar att ”...utan tillskott av anslag skulle innebära att lärosätena tvingas omfördela befintliga medel från andra utbildningar, vilket i sin tur ger synergieffekter i form av påverkan på kvalitet på dessa utbildningar” (Luleå tekniska universitet 2021, s. 4).

Sammanfattningsvis pekar ovanstående analys på det faktum att flera lärosäten ser bristen på resurser som ett stort problem när det kommer till att förändra lärarutbildningen i den riktning som regeringen vill. De skriver indirekt att om de hade haft fler resurser så hade den lärarledda undervisningen kunnat ökas. Om en tillökning av resurser hade lett till att

undervisningen hade höjts, är dock svårt att svara på. Som kommer att visas under nästa avsnitt, så vill lärosätena gärna ta beslutet kring lärarledd tid på egen hand, eftersom lärosätena är autonoma.

5.2 Hänvisning till autonomi

Gällande de argument som redovisas härunder, är de på olika sätt kopplade till lärosätenas autonomi. Som nämndes i avsnittet om uppsatsens tillvägagångssätt, så har argument som direkt eller indirekt hänvisat till autonomi tagits med.

Följande exempel kan sägas indirekt hänvisa till autonomi: ”Istället riskerar förslaget att öka detaljstyrningen av lärarutbildningen, vilket vi ser som negativt” (Chalmers 2021, s. 2). Chalmers tekniska högskola använder termen detaljstyrning. Detaljstyrningen i den här kontexten syftar till att regeringen styr detaljer, i detta sammanhang detaljer som de inte bör styra över. Chalmers menar att en ökad detaljstyrning inskränker lärosätenas autonomi.

Chalmers är alltså negativt inställda till en ökad detaljstyrning, vilket regeringens förslag kan medfölja. Även Högskolan Dalarna hänvisar till styrning, i detta fall centralstyrning, något de anser hela remissen genomsyras av. Likaså anser de denna styrning vara negativ, eftersom lärosätena i Sverige är och bör vara autonoma.

Högskolan Dalarna ser förslaget som ett uttryck för den tilltro till centralstyrning som genomsyrar promemorian. Det är varken önskvärt eller lämpligt att UKÄ (Universitetskanslersämbetet) ska sätta upp en modell för antalet lärarledda timmar vid landets lärosäten. Det är inte en lämplig funktion för en central förvaltningsmyndighet i förhållande till oberoende lärosäten. (egen parentes), (Högskolan Dalarna 2021, s. 5).

Även Göteborgs universitet uttrycker argument gällande autonomi. De menar att utbildningen styrs och styrs bäst av de som är utbildade inom området: ”Frågan om hur mycket lärarledda timmar som studenterna på lärarprogrammen bör ha i förhållande till andra aspekter av utbildningens utformning är i grunden högskolepedagogisk och besvaras därför bäst av de pedagoger som leder och genomför utbildningen” (Göteborgs Universitet 2021, s. 9).

I analysramen nämndes teorin institutionell autonomi och två exempel på denna: substantiell och handlande autonomi. Substantiell autonomi menar att institutionen själv har makten att

bestämma sina mål och inriktningar. Handlande autonomi menar att institutionen själv tar beslut om hur dessa mål och inriktningar ska nås (Berdahl 1990). Argumenten som har presenterats och som fortsättningsvis presenteras, går i linje med denna teoribildning. Lärosätena ger tydliga indikationer på att de ser sig själva som autonoma institutioner, som bestämmer sina mål och hur de ska nås.

Högskolan i Halmstad använder sig återigen av uttrycket detaljstyrning och sammankopplar det med något negativt. De nämner även lärosätets interna arbete: ”Att bestämma över fördelning av timmar i en specifik utbildning vill vi skarpt tillbakavisa och är ett exempel på en mycket problematisk detaljstyrning av lärosätenas interna arbete.” (Högskolan i Halmstad, 2021, s. 3).

Två av lärosätena ger argumentet att förslaget från regeringen är ett underkännande av lärosätenas egen förmåga. Först Linnéuniversitetet och sedan Stockholms universitet: ”Förslaget är ytterligare ett exempel på detaljstyrning och ett underkännande av lärosätenas egen kapacitet och drivkraft att säkerställa bästa möjliga kvalitet i utbildningen.” (Linnéuniversitetet 2021, s. 5) och ”Stockholms universitet kan inte annat än att tolka förslaget som ett underkännande av lärosätenas förmåga att själva fatta välgrundade beslut om hur resursförstärkningar bäst omsätts i kvalitetshöjande åtgärder.” (Stockholms universitet 2021, s. 4).

Sammanfattningsvis pekar ovanstående analys på att flera lärosäten menar att regeringens förslag är ett inskränkande av den autonomi som lärosätena innehar. De hänvisar till autonomi på olika vis och använder detta som ett argument för att avslå förslaget från regeringen. Lärosätena visar i dessa exempel inga indikationer på att förslaget är något positivt, utan endast att de skulle ta beslutet kring frågan bäst på egen hand.

5.3 Fortsatt analys

Från Sveriges lärosäten framkommer alltså det faktum att införa fler lärarledda undervisningstimmar på lärarprogrammet framför allt är ett tudelat problem. Dels hänvisas det till lärosätenas autonomi: att regeringen inte har med bestämmandet över universitetens resursfördelning att göra. Dels hänvisas till en resursbrist som de menar existerar och det är således därför det inte går att införa ökad lärarledd undervisning på programmet, även om de

hade velat. Dessa två typer av argument kan förstås utifrån motståndsteori samt institutionell autonomi (Berdahl 1990; Zaltman & Duncan 1977, Yılmaz & Kılıçoğlu 2013).

Att lärosätena argumenterar utifrån resurser och autonomi utesluter dock inte faktumet att andra orsaker skulle kunna ligga till grund för eller influera argumentationen. I inledningen av denna uppsats beskrevs hur regeringen ökade resurstillskottet till lärosätena mellan åren 2015 och 2020, dels i syfte att höja den lärarledda undervisningen (Utbildningsdepartementet 2021). Det nämndes också att detta tillskott av resurser inte är dokumenterades särskilt väl av lärosätena och att det är svårt att veta vad pengarna i slutändan användes till. Ur den analysram som presenterats tidigare, finns det några argument kvar, som kan vara värda att diskutera. Ur motståndsteorin är det: Besvär eller förlust av frihet, upplevd brist på resurser och vikten av hur en förändringsåtgärd presenteras. Även akademisk kapitalism har ännu inte presenterats.

5.3.1 Besvär eller förlust av frihet, upplevd brist på resurser, vikten av hur förändringsåtgärden presenteras

Att undervisa kräver tid och planering. För att öka den lärarledda undervisningen behövs antingen fler lärare eller att de befintliga lärarna ökar sina undervisningstimmar. Det tidigare kräver resursförstärkningar. Det senare skulle kunna vara besvärligt och begränsa friheten för befintliga lärare. Att lägga om arbetsuppgifter skulle kunna resultera i att mindre tid kan läggas på forskning, en arbetsuppgift som innebär stor frihet i fördelning av tid. Att bryta invanda arbetsmönster är något besvärligt. Att lärosätena argumenterar utifrån resurser och autonomi utesluter inte, som nämnts, att det är andra underliggande faktorer som kan ligga till grund eller influera argumentationen. Det går att tänka sig att lärare på lärosäten i Sverige har invanda mönster och haft ett visst antal undervisningstimmar under en lång tid. Att erfordras öka undervisningen kan besvärera lärare, schemaläggare och kan även resultera i en brist av frihet. Om dessa faktorer har influerat argumentationen är dock svårt att svara på och skulle behöva utforskas mer.

Flera lärosäten argumenterar mot förslaget utifrån resursbrist. Samtidigt menar Utbildningsdepartementet (2021) att tillskottet ökat sedan 2015 och att resurserna bland annat skulle gå till att höja den lärarledda undervisningen. De skrev också att uppföljningen har varit bristande och att den generella uppföljningen mellan lärosäten och regering inte är så bra

som den skulle kunna vara. Vad detta betyder är att lärosätenas brist på resurser skulle kunna vara upplevd snarare än faktiskt. Denna hypotetiska slutsats kan endast dra utifrån ovanstående argumentation, och annat stöd hade behövt forskas efter. Eftersom det endast är lärosätena själva som har precis översikt över sin ekonomi, skulle vidare forskning behövas.

Det finns några exempel på hur lärosätena verka ställa sig i motvalls mot regeringens förslag, kanske på grund av att förslaget kommer från regeringen. Detta märks särskilt när lärosätena skriver att förslaget är ett prov på ett underkännande av lärosätenas egna kapacitet att fatta beslut kring lärarledd undervisning. Skrivningen är ett tecken på att lärosäten inte uppskattar det politiska beslutsfattandet och skulle kunna influera beslutsfattande. Lärosäten som endast argumenterar utifrån sin autonomi ger inga legitima skäl att inte höja den lärarledda undervisningen, bortsett från att det är deras egna beslut att ta. Det går att tänka sig att en autonom institution, som varit autonom under en lång tid, ogillar styrning ovanifrån. Därför skulle just vikten av hur förändringsåtgärden presenteras kunna spela en roll. Iakttagelsen av att läsa remissvaren är att lärosätena inte känner sig delaktiga i beslutet och att de, möjligen, ställer sig i opposition just på grund av det.

5.3.2 Akademisk kapitalism

Akademisk kapitalism syftar till att beskriva hur högre utbildningsinstitutioner, i sin strävan att överleva och konkurrera på den globala utbildningsmarknaden, tenderar att anamma företagslika strategier och värderingar. Den har haft som följd att forskning ofta prioriteras över till exempel undervisning, eftersom forskning bidrar till mer intäkter än vad undervisning skulle kunna göra (Kauppinen & Kaidesoja 2014).

Utifrån akademisk kapitalism skulle det gå att argumentera för att lärosätena har förhållit sig till förslaget utifrån ekonomiska incitament och konkurrensaspekter. Lärosäten kan vara tveksamma till att öka den lärarledda undervisningen om de upplever att det kommer att medföra högre kostnader och minskad konkurrenskraft gentemot andra lärosäten. De kan frukta att en ökning av lärarledd undervisning leder till ökade utgifter för personal och minskad flexibilitet i utbudet av kurser eller program. Lärosätena skulle också kunna argumentera utifrån att, som nämnts i motståndsteorin, höjd lärarledd undervisning begränsar utrymmet för forskning och andra aktiviteter som genererar intäkter eller akademisk prestige. De kan anse att ökad fokus på undervisning skulle minska möjligheterna till

forskningsfinansiering eller möjligheten att producera högkvalitativ forskning. Teorin skulle även kunna förklara varför den nuvarande situationen, med få undervisningstimmar, existerar från första början.

6 Slutsatser och diskussion

6.1 Slutsatser utifrån frågeställningar

Frågeställningarna till uppsatsen frågade i vilken utsträckning som det förekommer argument i lärosätenas remissvar, utifrån de olika teorierna som har presenterats. Mina slutsatser är att lärosätenas svar präglas i stor utsträckning av motstånd mot förändring samt institutionell autonomi. Svaren präglas i låg utsträckning av akademisk kapitalism, men teorin kan förklara den existerande situationen och skulle kunna ligga till grund för argumentationen, även om den i sig är svår att urskilja i argumenten.

6.2 Diskussion

Det är ett faktum att lärarstudenter i Sverige i snitt har få undervisningstimmar. Eftersom lärarutbildningen är helt avgörande för vilka lärare vi ser i klassrummet och således också hur nutida och framtida elever undervisas, är lärarutbildningens kvalitet också helt avgörande. Detta vet inte minst politikerna, som var tionde år sedan andra världskriget (Stenlås 2009), försökt att påverka utbildningen på olika sätt. Men det är svårt att förändra utbildningar utan resurser och det är svårt för politiker att förändra lärosäten som autonoma.

I analysen framkom att lärosätena gör motstånd mot det politiska trycket genom att hänvisa till resurser och till autonomi. Lärosätena har inte direkt skrivit att de själva har brist på resurser, men de som har hänvisat till resurser har mer eller mindre angivit att resursunderskott är en stor faktor till varför förslaget är svårt att genomföra. Hänvisningen till resurser har således i analysen teorilagts med en del av motståndsteorin (Zaltman & Duncan 1977). Utöver resurserna har flera lärosäten hänvisat till den institutionella autonomin, vilket har förklarats utifrån teorin institutionell autonomi, mer specifikt den substantiella och handlande autonomin (Berdahl 1990).

Utifrån resultaten verkar det som att politikerna och lärosätena är överens om att det vore en god idé att höja nuvarande låga graden undervisningstimmar. Men om det i dagsläget är möjligt, utifrån nuvarande resurser, verkar lärosätena och politikerna oense. Det verkar också som att de är oense kring vem som bör ta beslutet beträffande frågan.

Denna uppsats har gjort ett försök att förstå hur Sveriges lärosäten ställer sig till politiska förändringsförsök och hur de argumenterar, utifrån frågan om att höja den lärarledda undervisningen. Detta har gjorts för att lärosäten, vilket är statliga myndigheter, inte får falla mellan stolarna när det kommer till forskning kring förändring och implementering. Det bör göras trots att de är autonoma, kanske till och med på grund av det.

För det hörs röster inifrån universiteten, om att den reella resursbrist som universiteten hänvisar till i remissvaren, kanske faktiskt inte är reell. Den kanske inte ens är upplevd. Det kan vara så att den hänvisas till resurser fastän vetenskap existerar att resurser prioriteras på annat sätt. Och inte kan jag, som student, veta hur ett lärosäte bör fördela sina resurser. Men om det finns resurser att höja den lärarledda undervisningen, men det hänvisas till att det inte gör det, ja då finns det ett större problem att ta i itu med. Inte minst eftersom det förvillar svensk regering.

Är Sveriges lärosäten unika i sin argumentation gällande förändringsförsök? Och är det i så fall deras autonomi som gör dem unika? Faktum kvarstår att svenska lärosäten är myndigheter och står under politiskt ansvar. Det är dock ytterst viktigt med lärosätenas autonomi för att bibehålla en oberoende forskning. Hur demokratisk är den nuvarande styrningssituationen, utifrån att lärosätena är myndigheter men inte kan kontrolleras som andra myndigheter? Dessa frågor är viktiga och har försökt att belysas utifrån lärosätenas argumentation. Det är tydligt att lärosätena själva anser att deras självständighet är viktig, men gäller inte detta för alla byråkratiska institutioner?

En existerande lucka finns att täckas när det kommer till svensk universitet- och högskolevärld. Vi behöver veta hur de ställer sig till andra typer av politiska förändringsförsök, eftersom de är förvaltningar och förvaltningar bör granskas för att garantera ett demokratiskt fungerande system.

7 Vidare forskning

Det har påvisats att svenska lärosäten är ovilliga att höja den lärarledda undervisningen med hänvisning till resursunderskott. Hur går det att förstå detta resursunderskott? Existerar den på riktigt eller är den snarare upplevd? Dessa frågor är viktiga och bör nystas mer i. Det bör även forskas mer kring vikten av lärarledd undervisning på högskola – hur stor roll spelar den egentligen?

8 Referenser

8.1 Böcker, artiklar, hemsidor

Ahlbäck Öberg, S. & Rothstein, B. (2014). *Politik som organisation: förvaltningspolitikens grundproblem*. (femte upplagan). Lund: Studentlitteratur.

Anderson, D. and Johnson, R. (1998) *University Autonomy in Twenty Countries*. Department of Employment, Education, Training and Youth Affairs: Canberra.

Askling, B., Bauer, M. & Marton, S. (1999). *Tertiary Education and Management. Swedish universities towards self-regulations: A new look at institutional autonomy*. Kluwer Academic Publishers: Netherlanders.

Berdahl, R.O. (1990). Academic freedom, autonomy, and accountability in British universities. *Studies in Higher Education*, 15, 169-180.

Bjereld, U., Garme, C. & Hinnfors, J. (2022). *Att älska den man kan få: januariavtalet och svensk demokrati i förändring*. [Stockholm]: Bokförlaget Atlas.

Bolognaprocessen. (u.å). I *Nationalencyklopedin*. Hämtad 2023-05-17, från <https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/bolognaprocessen>

Boréus, K. & Bergström, G. (red.) (2018). *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*. (Fjärde upplagan). Lund: Studentlitteratur.

Dahlström, C. (red.) (2018). *Politik som organisation: förvaltningspolitikens grundproblem*. (Sjätte upplagan). Lund: Studentlitteratur.

Dent, E. B., & Goldberg, S. G. (1999). Challenging "resistance to change." *Journal of Applied Behavioral Science*, 35(1), 25–41.

<https://doi.org/10.1177/0021886399351003>

Esaiasson, P., Gilljam, M., Oscarsson, H., Towns, A.E. & Wängnerud, L. (2017). Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad. (Femte upplagan). Stockholm: Wolters Kluwer.

Göteborgs Universitet (2017) Aktuella frågor angående lärarutbildningen. En översikt av den offentliga debatten.

https://medarbetarportalen.gu.se/digitalAssets/1710/1710141_aktuella_fragor_om_lararutbildningen.pdf

Kauppinen, I. & Kaidesoja, T. (2014). "A shift towards academic capitalism in Finland." *Higher Education Policy*. 27(1). DOI:10.1057/hep.2013.11

Kauppinen, I. (2012) 'Towards transnational academic capitalism', *Higher Education* 64(4): 543–556.

Liberalerna (2023-05-16). Tidöavtalet: Överenskommelse för Sverige.

Liberalerna.se: <https://www.liberalerna.se/wp-content/uploads/tidoavtalet-overenskommelse-for-sverige-slutlig.pdf>

Lärarnas Riksförbund (2016). Hur bra är den nya lärarutbildningen? Studenternas uppfattningar om 2011 års lärar- och förskollärarutbildningar.

<https://arkiv.lr.se/opinionpaverkan/undersokningar/arkiv/lararutbildningenbehoverstarkas.5.18b9c7241583bbc395a472b1.html>

Hambrick, D. C., & Cannella, A. A. (1989). Strategy Implementation as Substance and Selling. *The Academy of Management Executive (1987-1989)*, 3(4), 278–285.

<http://www.jstor.org/stable/4164915>

Regeringskansliet (2023). Remiss av promemorian Ökad kvalitet i lärarutbildningen och fler lärare i skolan. Om remisser.

<https://www.regeringen.se/remisser/2021/01/remiss-av-promemorian-okad-kvalitet-i-lararutbildningen-och-fler-larare-i-skolan/>

Riksrevisionen (2012). *Att styra självständiga lärosäten*. Riksrevisionen.
<https://data.riksdagen.se/fil/9E32B39B-81D7-4041-9473-6F18C53999D6>

Rothstein, B. (1987). *Välfärdsstat, implementering och legitimitet*. Statsvetenskaplig tidskrift, vol. 90, nr 1, s. 21-37.

Schulze-Cleven, T. & Olson, J. R. (2017). Worlds of higher education transformed: toward varieties of academic capitalism. *Higher Education* 73(1).
DOI:10.1007/s10734-017-0123-3

Slaughter, S. & Leslie, L. (1997) *Academic Capitalism: Politics, Policies and the Entrepreneurial University*, Baltimore: Johns Hopkins University Press

Slaughter, S. & Leslie, L. (2001) 'Expanding and elaborating the concept of academic capitalism', *Organization* 8: 154–161.

Slaughter, S. & Rhoades, G. (2004) *Academic Capitalism and the New Economy*, Baltimore: The John Hopkins University Press.

Socialdemokraterna (2023-05-16). Utkast till sakpolitisk överenskommelse mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet de gröna.
Socialdemokraterna.se:
https://www.socialdemokraterna.se/download/18.1f5c787116e356cdd25a4c/1573213453963/Januariavtalet.pdf?TSPD_101_R0=088d4528d9ab20001fc726f7ad951114f34fd48b7c1f1f0ba07e3715017eaba69a5bf3cfcc9c9b89084976aba1143000f518551a49888510835552dfd203e7c5840b6130e1d2ed9f1f0a18bc36a85d898579e2db7819685d8bdb18bc06006d32

Stenlås, N. (2009). *En kår i kläm: läraryrket mellan professionella ideal och statliga reformideologier*. Stockholm: Finansdepartementet, Regeringskansliet.

Tapper, E. R. & Salter, B. G. (1995). The changing idea of university autonomy, *Studies in Higher Education*, 20:1, 59-71, DOI: 10.1080/03075079512331381800

Utbildningsdepartementet (2021). Ökad kvalitet i lärarutbildningen och fler lärare i skolan. Regeringskansliet.

<https://www.regeringen.se/contentassets/e2180d7c973c449097dbcab00eda65b3/okad-kvalitet-i-lararutbildningen-och-fler-larare-i-skolan.pdf>

Vas, A. & Lejeune, C. (2004). Revisiting resistance to change at the university : An interpretative approach. IAG Working Papers. <http://hdl.handle.net/2078.1/5465>

Vedung, E. (2016). *Implementering i politik och förvaltning*. (1. uppl.) Lund: Studentlitteratur

Wubbels, T., den Brok, P., van Tartwijk. & Levy, J. (2012). *Interpersonal Relationships in Education – An overview of Contemporary Research*. Sense Publishers: Rotterdam/Boston/Taipei

Yılmaz, D. & Kılıçoğlu, G. (2013). Resistance to change and ways of reducing resistance in educational organizations. *European Journal of Research on Educaiton* 1(1), 14-21.

Zaltman, G. & Duncan R., (1977). *Strategies for planned change*, New York, NY: John Wiley and Sons.

8.2 Remissyttranden

Remissvar från Chalmers tekniska universitet. (2021). Hämtad 11 maj -23 från:

<https://www.regeringen.se/contentassets/035b16e9ec9f473b9c1fb302332ac227/chalmers-tekniska-hogskol-ab.pdf>

Remissvar från Göteborgs universitet. (2021). Hämtad 11 maj -23 från:

<https://www.regeringen.se/contentassets/035b16e9ec9f473b9c1fb302332ac227/goteborgs-orgs-universitet.pdf>

Remissvar från Högskolan Dalarna. (2021). Hämtad 11 maj -23 från:

<https://www.regeringen.se/contentassets/035b16e9ec9f473b9c1fb302332ac227/hogskolan-dalarna.pdf>

Remissvar från Högskolan i Gävle. (2021). Hämtad 11 maj -23 från:

<https://www.regeringen.se/contentassets/035b16e9ec9f473b9c1fb302332ac227/hogskolan-i-gavle.pdf>

Remissvar från Högskolan i Halmstad. (2021). Hämtad 11 maj -23 från:

<https://www.regeringen.se/contentassets/035b16e9ec9f473b9c1fb302332ac227/hogskolan-i-halmstad.pdf>

Remissvar från Kungliga Tekniska Högskolan. (2021). Hämtad 11 maj 2023 från:

<https://www.regeringen.se/contentassets/035b16e9ec9f473b9c1fb302332ac227/kungliga-tekniska-hogskolan.pdf>

Remissvar från Linköpings Universitet. (2021). Hämtad 11 maj -23 från:

<https://www.regeringen.se/contentassets/035b16e9ec9f473b9c1fb302332ac227/linkopings-universitet.pdf>

Remissvar från Linnéuniversitet. (2021). Hämtad 11 maj -23 från:

<https://www.regeringen.se/contentassets/035b16e9ec9f473b9c1fb302332ac227/linneuniversitetet.pdf>

Remissvar från Luleå tekniska universitet. (2021). Hämtad 11 maj -23 från:

<https://www.regeringen.se/contentassets/035b16e9ec9f473b9c1fb302332ac227/lulea-tekniska-universitet.pdf>

Remissvar från Stockholms konstnärliga högskola. (2021). Hämtad 11 maj -23 från:

<https://www.regeringen.se/contentassets/035b16e9ec9f473b9c1fb302332ac227/stockholms-konstnarliga-hogskola.pdf>

Remissvar från Stockholms universitet. (2021). Hämtad 11 maj -23 från:

<https://www.regeringen.se/contentassets/035b16e9ec9f473b9c1fb302332ac227/stockholms-universitet.pdf>

